

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työllisyyslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työllisyyslakia. Esityksen mukaan sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle työttömälle, joka on syntynyt vuonna 1944 tai sen jälkeen ja jolta työttömyysturvalain muutoksen vuoksi poistuu vuoden 1997 alusta työttömyysturvan niin sanottu lisäpäiväoikeus, turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään koulutukseen tai kuntoutukseen. Tällä perusteella järjestetyssä koulutuksessa työttömällä on koulutusaikana oikeus työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuihin opintososiaalisiin etuuksiin. Jos työttömälle ei voida järjestää hänelle soveltuvaa koulutusta tai kuntoutusta eikä häntä

voida työllistää avoimille työmarkkinoille, on kunnan työvoimaviranomaisen osoituksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus 10 kuukauden ajaksi.

Lisäksi työllisyyslain kuntien lisätukea koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lisätuki maksettaisiin vain niiden työllistettyjen osalta, jotka ylittävät laissa säädetyt prosenttirajat.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeus

Voimassa olevan työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin (1317/94) mukaan peruspäivärahaa ja ansioon suhteutettua päivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana maksettavasta enimmäismäärästä voidaan henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Nykyisin 55 vuotta täyttäneillä henkilöillä on oikeus saada työttömyyspäivärahaa käytännössä 60 ikävuoteen saakka. On riittänyt, että henkilö on työttömäksi joutuessaan ollut 53 vuoden 1 kuukauden ikäinen. Tällöin 500 päivän enimmäismaksuaika päättyy henkilön täytettyä 55 vuotta. Henkilöllä on sen jälkeen oikeus niin sanottuihin lisäpäiviin 60 ikävuoteen saakka ja tämän jälkeen yleensä oikeus työttömyyseläkkeeseen. Vaikka tällaisessakin tilanteessa työtöntä työnhakijaa koskee velvollisuus olla työmarkkinoiden käytettävissä sekä ottaa vastaan tarjottua työtä tai koulutusta, ovat lisäpäiväoikeuden piirissä olevat tai niiden piiriin tulossa olevat työttömät käytännössä työhallinnon työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja työvoimapaalvelujen ulkopuolella. Käytäntöön on vaikuttanut osaltaan työttömyyspäivärahan perusteena olevan palkan määrittämistä koskevat säännökset. Työllistyminen yli kuukaudeksi vaikuttaa ansiopäivärahan tasoon jäljellä olevien lisäpäivien ajaksi ja myös tulevan eläkkeen tasoon.

Työttömyysturvalakia on muutettu vuoden 1997 alusta voimaan tulevalla työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (666/96) siten, että lisäpäiviin oikeuttava ikäraja nousee 55 vuodesta 57 vuoteen. Henkilölle, joka on täyttänyt 57 vuotta ennen 500 päivän enimmäisajan täyttymistä, voidaan maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen mukaan ennen vuotta 1944 syntyneeseen henkilöön, jolla lainmuutoksen voimaan tullessa on oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen tai jolle vuonna 1996 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään 100 päivältä, sovelletaan kuitenkin edelleen työttömyysturvalain 26 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on lainmuutoksen voimaan tullessa. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, jos hänellä on lain voimaan tullessa oikeus päivärahaan tai koulutustukeen 1 päivän kesäkuuta 1996 jälkeen alkaneen lomautuksen tai sanotun päivän jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai yli kuusi kuukautta kestäneen työsuhteen irtisanomisen perusteella.

Käytännössä edellä todettu työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin muutos tarkoittaa sitä, että nykyinen 53 vuoden 1 kuukauden ikäraja, jonka jälkeen henkilöllä on periaatteessa ja useimmiten myös käytännössä ollut oikeus työttömyyspäivärahaan 60 ikävuoteen saakka, nousee 55 vuoteen 1 kuukauteen. Voimaantulosäännöksen perusteella ne, jotka lain voimaan tullessa 53 vuotta täytettyään ovat työttöminä työnhakijoina, säilyttävät kuitenkin aikaisemmat oikeutensa päivärahaan.

1.2. Kuntien lisätuki

Lainsäädäntö ja käytäntö

Työllisyyslain 21 §:n 3 momentin (1696/92) mukaan kunnalle maksetaan sen perusteella, kuinka suuren osuuden alueensa työvoimasta kunta on keskimäärin vuosineljänneksen aikana työllistänyt työllisyysmäärärahoilla, lisätukea seuraavasti:

Työllistettyjen osuus kunnan työvoimasta	Lisätuen osuus työllisyysmäärärahojen yhteismäärästä
vähintään 1 %	10 %
" 1,5 %	20 %
" 2 %	30 %

Nykyisin kunnalle voidaan maksimitukena maksaa työllistämistukea työllistettyä kohti normaali työllistämistuki, joka on 118 markkaa päivässä ja 2 537 markkaa kuukaudessa, enintään 80 %:lla korotettuna eli 212 markkaa päivässä ja 4 566 markkaa kuukaudessa. Edellä mainitun suuruinen tuki maksetaan työstä, jossa työaika on vähintään 85 % säännöllisestä työajasta. Pitkäaikaistyöttömän työllistämistä tuki maksetaan käytännössä 70 %:lla korotettuna.

Lisätuki otettiin käyttöön 1 päivänä helmikuuta 1980 tilanteessa, jossa haluttiin voimakkaasti lisätä kuntien työllistämistä ja samalla pienentää työttömyysasteesta olleita suuria alueiden välisiä eroja. Määrärahat ja lisätuki suuntautuivat voimakkaimmin suhteellisesti vaikeimmille työttömyysalueille. Vaikka työttömyysasteen alueelliset erot ovat 1990-luvulla vähentyneet, on kuntien tukityöllistäminen lisääntynyt. Kuluvana vuonna taso on noussut tammi-elokuussa keskimäärin 31 200 henkilöön. Edellä mainituista työllistetyistä on Euroopan sosiaalirahaston ohjelmien piirissä 2 300 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien osuus työllistetyistä oli vuonna 1995 noin kaksi kolmasosaa ja nuorten osuus noin viidesosa.

Seuraavassa taulukossa 1 on esitetty kunnallisen työllistämistuen menot ja työllisyysvaikutus vuosina 1977—1997.

Taulukko 1. Kunnallisen työllistämistuen menot (mom. 34.06.30) ja työllisyysvaikutus vuosina 1977—1997:

Vuosi	Menot, milj. mk	Työllistettynä keskimäärin
1977	10,2	1 400
1978	89,2	10 800
1979	153,8	14 500
1980	218,7	13 600
1981	320,7	15 100
1982	361,1	16 900
1983	480,0	17 800
1984	535,7	19 400
1985	562,6	18 000
1986	538,3	17 800
1987	706,2	20 100
1988	842,3	20 000
1989	966,6	18 800
1990	990,6	16 400
1991	1 316,7	20 800
1992	1 807,6	24 300
1993	1 277,2	21 500
1994	1 347,8	25 400
1995	1 495,1	27 300
1996, arvio	1 435,0	28 600
1997, TAE	1 350,0	26 000

Kuntien työllistämistukeen käytettiin vuonna 1994 yhteensä 1 348 miljoonaa markkaa ja vuonna 1995 yhteensä 1 495 miljoonaa markkaa. Lisätuen osuus on vaihdellut kuntien työllistämistuen kokonaismenoista sen mukaan, mikä on ollut tukityöllistämisen kokonaismäärä. Lisätuki on viime vuosina ollut keskimäärin noin 11 % kokonaismenoista. Lisätuki oli vuonna 1994 noin 145 miljoonaa markkaa ja vuonna 1995 noin 170 miljoonaa markkaa. Koska kuntien tukityöllistäminen näyttää kuluvana vuonna edelleen kasvavan, lisätuen määrä kasvaa viime vuodesta jonkin verran.

Lisätukea saavia kuntia on nykyisin noin 255 eli noin kaksi kolmasosaa kaikista kunnista. Tilanne vaihtelee hieman jatkuvasti. Alhaisinta 10 %:n lisätukea saa noin 85 kuntaa, 20 %:n lisätukea noin 50 kuntaa ja korkeinta 30 %:n lisätukea noin 120 kuntaa. Itä- ja Pohjois-Suomessa korkeinta lisätukea saa noin 70 % kaikista alueiden kunnista.

Suomen Kuntaliiton mukaan kuntien henkilöstö on vähentynyt 1990-luvulla noin 60 000 henkilöllä. Kunta-alalla on nykyisin runsaat 390 000 palkansaajaa. Suurin vähenys on kohdistunut määräaikaisiin ja tilapäisiin virkoihin. Kuntien henkilöstöstä on työllistämistuen avulla työllistettyjä lähes 7 %.

Suhteellisesti eniten heitä on Lapin ja Pohjois-Karjalan lääneissä, joissa yli 10 % kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevista on työllistettynä valtion myöntämällä työllistämistuella. Alimmat tukityöllistettyjen suhteelliset osuudet ovat Vaasan ja Uudenmaan lääneissä, joissa tukityöllistettyjä on harvempi kuin joka kahdeskymmenes kunnallisesta henkilöstöstä.

Nykytilan arviointi

Lisätuen alkuperäisenä tarkoituksena on ollut kannustaa kuntia lisätyöllistämiseen. Kuntien tukityöllistämisen taso on noussut mutta pääosin muista syistä kuin lisätuen ansiosta. Alueelliset työttömyyserot ovat taasoittuneet ja olosuhteet ovat muutenkin muuttuneet siten, ettei lisätuen maksamista nykyisessä muodossaan voida pitää enää tarkoituksenmukaisena. Kuntien tukityöllistämisen on noussut korkealle tasolle eikä lisätuki lisää työllistämistä, vaan tosiasiallisesti vain nostaa kuntien tukityöllistämisen yksikköhintaa. Esimerkiksi jos kunta saa 30 %:n lisätuen, se saa työllistäessään pitkäaikaistyöttömän työllistämistukea noin 5 600 markkaa kuukaudessa. Nykyisten säännösten perusteella lisätuki ulottuu prosenttirajan ylittämisen jälkeen kaikkiin tuella työllistettyihin.

Laman aikana julkisen sektorin määrärahat ovat vähentyneet ja tästä on ollut seurauksena se, että henkilöstön määrää on jouduttu supistamaan. Tällaisissa olosuhteissa lisätuen käyttöön liittyy piirteitä, jotka eivät vastaa järjestelmän alkuperäistä tarkoitusta. Lisätuki, joka määräytyy pelkästään sillä perusteella, kuinka suuren osan alueensa työvoimasta kunta on työllistänyt työllistämistuella, on osaltaan edistänyt menettelyä, jossa kuntien on kannattanut korvata henkilöstövajaustaan työllistämistuella määräajaksi palkatulla henkilöstöllä. Lopputuloksena on tilanne, jossa kunnalle on maksettu työllistämistuen ohella lisätukea, vaikka kunnan palveluksessa oleva henkilöstön määrä on saattanut vähentyä esimerkiksi siksi, ettei kunta ole täyttänyt pysyväisluonteisia ja määräaikaista tehtäviä. Näin nykyisen lisätuen määräytymisperusteet osaltaan tukevat menettelyä, jossa työllisyysmäärärahoin työllistämishäviö korvataan vakinaisen henkilöstön tarvetta.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Hallituksen esityksessä laiksi työttömyysturvallain muuttamisesta (HE 72/1996 vp) todetaan, että lisäpäiväoikeuden rajoittamiseen esitys työllisyyslain muuttamisesta siten, että niille pitkäaikaistyöttömille, joilta lisäpäiväoikeus ikärajan muutoksen johdosta poistuu, turvataan mahdollisuus koulutukseen, kuntoutukseen tai tuettuun työllistymiseen.

Tavoitteena on turvata niille 55 vuotta täyttäneille, jotka ovat syntyneet vuonna 1944 tai sen jälkeen ja jotka työttömyysturvallain muutoksen voimaantulosäännöksen mukaan jäisivät lisäpäiväoikeuden ulkopuolelle, mahdollisuus työllistymistä edistävään koulutukseen tai kuntoutukseen. Jos edellä tarkoitettua työtöntä ei voida työllistää avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa koulutusta tai kuntoutusta, on kunnan työvoimaviranomaisten osoituksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus 10 kuukauden ajaksi (*työllistämismahdollisuus*).

Työttömyysturvallain muutoksen johdosta työssäoloehto muuttuu. Työssäoloehto täytyy, jos henkilö on 24 kuukauden pituisen tarkastelujakson aikana ollut yhteensä 43 viikkoa (10 kuukautta) sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia. Näin ollen 10 kuukauden työntekomahdollisuuden avulla henkilö voi uudelleen täyttää työttömyyspäivärahan saamisedytykset ja näin päästä 57 vuotta täytettyään lisäpäiväoikeuden piiriin. Ehdotettavien työvoimapolitiittisten toimenpiteiden tarkoituksena on näin ollen viime kädessä turvata 500 päivää työttömänä olleelle pitkäaikaistyöttömälle, jonka mahdollisuudet sijoitua avoimille työmarkkinoille ovat heikot, toimeentulotyöttömyyspäivärahaajärjestelmän piirissä 60 ikävuoteen saakka.

Koska pelkkä työllistämisen määrällisen tason korostamiseen tähtäävä toiminta ei ole tarkoituksenmukaista, pyritään työvoimahalinnon ja kuntien välistä yhteistyötä syventämään ja kehittämään. Yhteistyössä korostetaan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tavoitteena on kohdistaa lisätuki nykyistä tarkoi-

tuksen mukaisemmin niin, että lisätuki ulottuu vain määrätyn prosenttirajan ylittävään osaan työllistetyistä eikä kaikkiin työllistettyihin.

Lisätuen maksamisperusteiden muutoksesta vapautuva määräraha on tarkoitus käyttää erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi toteutettaviin toimenpiteisiin. Työttömien palvelussa kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaan palvelutarpeen perusteelliseen arviointiin, asiakkaan motivointiin sekä pidemmän aikavälin työllistymissuunnitelman laatimiseen ja palvelukokonaisuuksien suunnitteluun. Palvelukokonaisuuteen voi sisältyä työharjoittelua, koulutusta, työkyntöarviointia, työkokeilua tai työllistämistuen turvin työhönsijoituksia. Palvelukokonaisuuksilla pyritään työvoimapolitiittisten toimenpiteiden nykyistä parempaan vaikuttavuuteen.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuuden järjestämisvelvollisuus

Valtion vuoden 1997 talousarvioesityksen mukaan työttömyysturvauudistukseen liittyen työllisyyslakia muutetaan siten, että niille 55 vuotta täyttäneille, jotka ovat syntyneet vuonna 1944 tai sen jälkeen ja jotka työttömyysturvalain muutoksen voimaantulosäännösten mukaan jäävät lisäpäiväoikeuden ulkopuolelle, turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään koulutukseen tai kuntoutukseen. Jos edellä laissa tarkoitettua työtöntä ei voida työllistää avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa koulutusta tai kuntoutusta, on kunnan työvoimaviranomaisen osoituksesta järjestettävä työntekomahdollisuus 10 kuukauden ajaksi.

Esityksen mukaan kunnan on työvoimaviranomaisen osoituksesta järjestettävä työntekomahdollisuus 10 kuukauden ajaksi sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka on syntynyt 1944 tai sen jälkeen, jolle on maksettu työttömyyspäivärahaa 500 päivän enimmäisaika ja jota ei voida työllistää avoimille työmarkkinoille tai järjestää hänelle soveltuvaa koulutusta tai kuntoutusta. Järjestäessään kokoaikaisen työntekomahdollisuuden kunnalla on oikeus saada normaali työllistämistuki 80 %:lla korotettuna. Työttömyysturvan paluuehtoa koskevan kahden

vuoden tarkastelujakson aikana tehty työ ja työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus, joka kelpaa työssälöehtoon, vähentäisi 10 kuukauden työllistämismahdollisuutta.

Työllistämismahdollisuus koskisi vain työttömyysturvan ansio- tai peruspäivärahan piirissä olevia työttömiä. Näin ollen työmarkkinatukea saavat ikääntyneet työttömät eivät olisi velvollisuuden piirissä.

Lisätuki

Valtion vuoden 1997 talousarvioesityksen mukaan työllisyyslain 21 §:ssä säädettyjä kunnan lisätuen maksamisen määräytymisperusteita uudistetaan.

Lisätuen maksamisperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että lisätukea maksettaisiin 10 % siitä työllistettyjen määrästä, joka on vähintään 1 % mutta alle 1,5 % kunnan työvoimasta, 20 % siitä työllistettyjen määrästä, joka on vähintään 1,5 % mutta alle 2 % kunnan työvoimasta ja 30 % siitä työllistettyjen määrästä, joka on vähintään 2 % kunnan työvoimasta. Lisätuki maksettaisiin siis vain prosenttirajojen yli menevältä työllistettyjen määrältä.

Ollennainen muutos on se, että nykyisten säännösten perusteella lisätuki ulottuu prosenttirajan ylittymisen jälkeen kaikkiin tuella työllistettyihin mutta esityksessä vain prosenttirajan ylittävään osaan. Toinen muutos on se, että lisätuen määräytymisperustetta tarkasteltaisiin kuukausittain eikä neljännesvuosittain kuten nyt.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Työllistämismahdollisuuden piirissä olisi arvioon mukaan, jos mitään käyttäytymismuutoksia ei tapahdu, vuositasolla keskimäärin enintään 1 000 henkilöä. On ilmeistä, että työllistettävien määrä on tätä alhaisempi, koska työttömyysturvalain muutoksella pyritään hillitsemään nykytilanteeseen verrattuna ikääntyneiden irtisanomisista. Näin ollen työllistämismahdollisuus on kuntien kokonaistyöllistämiseen verrattuna marginaalinen toimenpide.

Arvion mukaan työllistämismahdollisuuden piiriin ei tule työttömiä työnhakijoita juuriin vuonna 1997. Työttömien kertymä alkaa pääosin syntyä vuoden 1998 aikana sen

jälkeen, kun päivärahakauden enimmäisaika täyttyy. Täysimääräisesti työllistämismvelvollisuus vaikuttaa vuonna 1999.

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1997 kunnille ja kuntayhtymille myönnettävän työllistämistuen määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 60 miljoonaa markkaa, mikä aiheutuu työntekomahdollisuuden järjestämisestä 55 vuotta täyttäneille pitkäaikaistyöttömille. Vuodesta 1998 alkaen määrärahan lisäys on 100 miljoonaa markkaa.

3.2. Kunnallistaloudelliset vaikutukset

Kuntien tukityöllistämiseen on vuoden 1997 talousarvioesityksessä budjetoitu yhteensä 1 350 miljoonaa markkaa.

Kunnalla olisi lakiehdotuksen mukaan rajoitettu työllistämismvelvollisuus. Tästä aiheutuviin kustannuksiin sillä olisi oikeus saada työllisyysmäärärahoista työllistämistukea, jonka suuruus määräytyisi nykyisin käytössä

olevan korkeimman työllistämistuen mukaan. Tarkoituksena ei ole lisätä kunnissa tukityöllistämisen tasoa, vaan sisällyttää lakiehdotuksessa mainitut työllistettävät nykyiseen työllistettävien määrään. Näin ollen työllistämismvelvollisuus ei aiheuta kunnalle lisäkustannuksia.

Lisätuen muutoksen vaikutuksesta vapautuva määräraha on tarkoitettu käyttöä kohdassa 2.1. kerrotui tavoin palvelukokonaisuuksiin ja toimenpiteiden vaikuttavuuden parantamiseen. Jos kunnat pitäisivät työllistämisen valtion vuoden 1997 talousarvioesityksen mukaisella tasolla, ne joutuvat laskennallisesti lisäämään työllistämiseen käytettäviä määrärahoja yhteensä 91 miljoonaa markkaa.

Seuraavassa taulukossa 2. on esitetty muutosten laskennallinen vaikutus määrärahoihin työvoimapiireittäin.

Taulukko 2. Ehdotettujen muutosten laskennallinen vaikutus määrärahoihin:

TYÖVOIMAPIIRI	Vuonna 1977 työllistettynä arviolta henk. keskim.	Lisätuki nykyperustein milj. mk	1%+10% 1,5%+20% 2%+30% milj. mk	Lisätuen vähennys milj. mk
Uusimaa	3 870	0,00	0,00	0,00
Turku	1 750	1,00	0,50	-0,50
Satakunta	1 610	16,00	4,50	-11,50
Häme	4 180	16,00	4,00	-12,00
Kymi	1 670	5,00	1,00	-4,00
Mikkeli	1 310	5,00	3,00	-2,00
Vaasa	1 350	1,00	0,50	-0,50
Keski-Suomi	1 480	6,00	2,50	-3,50
Kuopio	1 740	15,00	4,50	-10,50
Pohjois-Karjala	1 470	16,00	7,00	-9,00
Kainuu	1 000	13,00	8,00	-5,00
Oulu	2 460	25,00	8,50	-16,50
Lappi	2 110	31,00	15,00	-16,00
KOKO MAA	26 000	150,00	59,00	-91,00

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

18 §. *Kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuuden järjestäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuuden järjestämisvelvollisuus määritellään niille pitkäaikaistyöttömille, joille on maksettu työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalaissa säädetty 500 päivän enimmäisaika ja joilta lisäpäiväoikeus ikärajan muutoksen johdosta poistuu. Lakiehdotuksen mukaan omatoiminen tai työvoimapalvelujen avulla tapahtuva työhönsijoittuminen ensijaisesti yleisille työmarkkinoille tai työnsaantia edistävään koulutukseen taikka kuntoutus on ensisijainen vaihtoehto ennen työntekomahdollisuuden järjestämistä.

Kuntoutuksella tarkoitetaan muun muassa työvoimapalvelulain (1005/93) 13 §:ssä ja työvoimapalveluasetuksen (1251/93) 10 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä. Myös muutkin kuin edellä mainituissa säännöksissä mainitut kuntoutustoimenpiteet voivat tulla kysymykseen. Työnsaantia edistävällä koulutuksella tarkoitetaan säännönmukaista ammattikoulutusta, oppisopimuskoulutusta ja työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Näiden koulutusmuotojen lisäksi kysymykseen voi tulla muukin koulutuksen järjestäminen, joka edistää työnsaantia. Työttömällä olisi 18 §:n 1 momentin mukaan oikeus koulutustukeen työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaisesti, vaikka työttömyyspäivärahauden enimmäisaika on täyttynyt.

Pykälän 2 momentin mukaan työttömän työnhakijan kotikunnan on järjestettävä työllisyysmäärärahojen avulla työntekomahdollisuus, jos 1 momentissa mainitut toimenpiteet eivät tuota tulosta. Työllistämisvelvollisuuden nojalla järjestettävä työ olisi kokoaikaista ja työllistämisyksiköksi olisi 10 kuukautta. Kunnan olisi järjestettävä työntekomahdollisuus siten, että työllistettävä voisi aloittaa työn työttömyysturvalaissa säädetyn päivärahakauden enimmäisajan täytyessä. Työttömyysturvalain 23 §:ssä säädetty 80 %:n suojasäännös ei koske niitä henkilöitä, joille on

järjestetty työntekomahdollisuus sen jälkeen, kun työttömyyspäivärahaa on maksettu 500 päivän enimmäisaika.

Pykälän 3 momentin mukaan kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuutta ei olisi velvollisuutta järjestää, jos henkilö olisi jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei päivärahakauden enimmäisaika olisi täyttynyt ennen kuin hän on täyttänyt 55 vuotta.

Pykälän 4 momentin mukaan työttömyysturvalaissa säädetyn tarkastelujakson kuluessa tehty työ tai koulutus, jotka luettaisiin työssäolo-oluehtoon, lyhentäisivät 10 kuukauden työllistämisyksiköksi työ- ja koulutusjakson pituutta vastaavalla ajalla.

Työllistämisen toteuttamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

18 a §. *Työllistämisvelvollisuuden lakkaaminen.* Käytännössä saattaa esiintyä tilanteita, jossa työntekomahdollisuuteen oikeutettu henkilö kieltäytyy työstä tai keskeyttää hänelle järjestetyn työn taikka henkilö velvollisuuden tultua voimaan päättää työnhakunsa ja siirtyä työmarkkinoiden ulkopuolelle.

Edellä esitettyjen epäkohtien poistamiseksi työllisyyslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset työllistämisvelvollisuuden lakkaamisesta velvollisuuden tultua voimaan.

Pykälän 1 kohdan mukaan kunnan työllistämisvelvollisuus lakkaisi, jos työnhakija kieltäytyy hänelle osoitetusta työkykyyn nähden sopivasta työstä. Jos työnhakija kieltäytyisi työstä työttömyysturvalain 7 a §:ssä tarkoitettua syystä, työllistämisvelvollisuus ei kuitenkaan lakkaisi.

Jos työnhakija keskeyttäisi työn tai jos työ keskeytyisi työnhakijasta johtuvasta syystä, työllistämisvelvollisuus lakkaisi. Kunnalla ei näin ollen olisi velvollisuutta työntekomahdollisuuden järjestämiseen, jos työnhakija on keskeyttänyt työn ennen kuin 10 kuukautta työssäoloa on täyttynyt. Työnhakijasta johtuvilla syillä, joilla työ voisi keskeytyä, tarkoitetaan työsopimuslaisia (320/70) säädetyjä työsopimuksen purkamisperusteita.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa työnhakijan työttömänä työnhakijanaolo päättyy työmarkkinoiden

ulkopuolelle siirtymisen vuoksi velvollisuuden tultua voimaan. Jos työnhakijalle ei tällaisesta syystä johtuen voitaisi järjestää työtä kolmen kuukauden kuluessa velvollisuuden voimaantulosta, velvollisuus lakkaisi.

Työllistämisvelvollisuus lakkaisi vain sellaisissa tilanteissa, joissa kunnalla on velvollisuus järjestää työntekomahdollisuus. Sen sijaan työllistämisvelvollisuus ei lakkaisi, jos henkilö kieltäytyisi kuntoutuksesta tai koulutuksesta.

21 §. *Työllistämistuki kunnalle.* Kunnalla olisi lakiehdotuksen mukaan työllistämisvelvollisuus. Tästä aiheutuviin kustannuksiin sillä olisi oikeus saada työllistämistukea. Pykälän 3 momentin mukaan kunta saisi työllistäessään 18 §:ssä tarkoitetun henkilön normaalin työllistämistuen korotettuna 80 %.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnalla olisi oikeus saada lisätukea 10 % siitä työllistettyjen määrästä, joka on yli 1 % kunnan työvoimasta, 20 prosenttia siitä työllistettyjen määrästä, joka on yli 1,5 % kunnan työvoimasta ja 30 prosenttia siitä työllistettyjen määrästä, joka on yli 2 %:n kunnan työvoimasta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/87)
 21 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa
 (1696/92), sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla kumotun 18 ja
 18 a §:n tilalle uusi 18 ja 18 a § sekä 21 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa
 laissa uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5
 momentiksi, seuraavasti:

18 §

Kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuuden järjestäminen

Sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle työttömäl-
 le työnhakijalle, jolle on maksettu työttö-
 myyspäivärahaa työttömyysturvalaissa sää-
 detty enimmäisaika mutta jolla ennen 1 päi-
 vää tammikuuta 1997 voimassa olleiden
 työttömyysturvalain säännösten mukaan on
 ollut oikeus saada työttömyyspäivärahaa päi-
 värahakauden keston enimmäisajasta huoli-
 matta 60 ikävuoteen saakka turvataan mah-
 dollisuus työllistymistä edistävään kuntou-
 tukseen tai koulutukseen. Tällä perusteella
 järjestetyssä koulutuksessa työttömällä on
 koulutusaikana oikeus työvoimapolitiisesta
 aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (763/90)
 tarkoitettuihin opintososiaalsiin etuuksiin
 sanotussa laissa säädetyn edellytyksin.

Jos 1 momentissa tarkoitettua työtöntä ei
 voida työllistää avoimille työmarkkinoille
 eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa kou-
 lutusta tai kuntoutusta, on sen kunnan, joka
 kotikuntalain (201/94) 2 §:n mukaan on hen-
 kilön kotikunta, työvoimaviranomaisten
 osoituksesta järjestettävä hänelle työnteko-
 mahdollisuus 10 kuukauden ajaksi (*työllistä-*

misvelvollisuus). Kunnan on järjestettävä
 työntekomahdollisuus siten, että työllistettä-
 vä voi aloittaa työn työttömyysturvalaissa
 säädetyn päivärahakauden enimmäisajan
 täytyessä. Järjestettävän työn tulee olla alan
 säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei so-
 velleta, jos henkilö on jättämällä hakematta
 päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen,
 ettei päivärahakauden enimmäisaika ole täyt-
 tynyt ennen kuin hän on täyttänyt 55 vuotta.

Työttömyysturvalaissa säädetyn tarkastelu-
 jakson kuluessa tehty työ tai koulutus, joka
 luetaan työssäoloeseen, vähentää 10 kuu-
 kauden työllistämisvelvollisuutta.

Työntekomahdollisuuden järjestämisen
 toimeenpanosta säädetään tarkemmin asetuk-
 sella.

18 a §

Työllistämisvelvollisuuden lakkaaminen

Kunnan velvollisuus järjestää 18 §:n nojal-
 la työntekomahdollisuus siihen oikeutetulle
 lakkaa, jos

1) työnhakija ilman työttömyysturvalain
 7 a §:ssä tarkoitettua pätevää syytä kieltäy-
 tyy hänelle osoitetusta työkykyyn nähden

sopivasta työllistämismääräyksen nojalla järjestetystä työstä;

2) työ, johon työnhakija on osoitettu, keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai

3) työnhakijalle ei voida työttömänä työnhakijana olemisen päättymisen vuoksi järjestää työtä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun työllistämismääräyksen on tullut voimaan.

21 §

Työllistämistuki kunnalle

 Jos työvoimatoimisto osoittaa kunnan työllistettäväksi 18 §:n nojalla työttömän henkilön, kunnalla on oikeus saada normaali työllistämistuki 80 prosentilla korotettuna.

Kunnalle maksetaan lisätukea sen perusteella, kuinka suuren osuuden alueensa työvoimasta kunta on keskimäärin kuukauden aikana työllistänyt työllisyysmäärärahoilla.

Lisätukea maksetaan vain niistä työllistetyistä, joiden määrä ylittää työllistettyjen osuuden kunnan työvoimasta. Lisätuen suuruus määräytyy seuraavasti:

Työllistettyjen osuus kunnan työvoimasta		Lisätuen osuus
vähintään 1	%	10 %
" 1,5	%	20 %
" 2	%	30 %

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

 Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Työministeri *Liisa Jaakonsaari*

Laki

työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/87)
21 § 3 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa
(1696/92), sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla kumotun 18 ja
18 a §:n tilalle uusi 18 ja 18 a § sekä 21 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainituissa
laissa uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5
momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Kuntoutus-, koulutus- ja työntekomahdollisuuden järjestäminen

*Sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle työttömäl-
le työnhakijalle, jolle on maksettu työttö-
myyspäivärahaa työttömyysturvalaissa sää-
detty enimmäisaika mutta jolla ennen 1 päi-
vää tammikuuta 1997 voimassa olleiden
työttömyysturvalain säännösten mukaan on
ollut oikeus saada työttömyyspäivärahaa päi-
värahakauden keston enimmäisajasta huoli-
matta 60 ikävuoteen saakka turvataan mah-
dollisuus työllistymistä edistävään kuntou-
tukseen tai koulutukseen. Tällä perusteella
järjestetyssä koulutuksessa työttömällä on
koulutusaikana oikeus työvoimapolitiisesta
aikuskoulutuksesta annetussa laissa (763/90)
tarkoitettuihin opintososiaaliin etuuksiin
sanotussa laissa säädetyn edellytyksin.*

*Jos 1 momentissa tarkoitettua työtöntä ei
voida työllistää avoimille työmarkkinoille
eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa kou-
lutusta tai kuntoutusta, on sen kunnan, joka
kotikuntalain (201/94) 2 §:n mukaan on hen-
kilön kotikunta, työvoimaviranomaisten
osoituksesta järjestettävä hänelle työnteko-
mahdollisuus 10 kuukauden ajaksi (työllistä-
misvelvollisuus). Kunnan on järjestettävä
työntekomahdollisuus siten, että työllistettä-
vä voi aloittaa työn työttömyysturvalaissa
säädetyn päivärahakauden enimmäisajan
täyttyessä. Järjestettävän työn tulee olla alan
säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos henkilö on jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei päivärahakauden enimmäisaika ole täytynyt ennen kuin hän on täyttänyt 55 vuotta.

Työttömyysturvalaissa säädetyn tarkastelujakson kuluessa tehty työ tai koulutus, joka luetaan työssäoloehtoon, vähentää 10 kuukauden työllistämiselvollisuutta.

Työntekomahdollisuuden järjestämisen toimeenpanosta säädetään tarkemmin asetuksella.

18 a §

Työllistämiselvollisuuden lakkaaminen

Kunnan velvollisuus järjestää 18 §:n nojalla työntekomahdollisuus siihen oikeutetulle lakkaa, jos

1) työnhakija ilman työttömyysturvalain 7 a §:ssä tarkoitettua pätevää syytä kieltäytyy hänelle osoitetusta työkykyyn nähden sopivasta työllistämiselvollisuuden nojalla järjestetystä työstä;

2) työ, johon työnhakija on osoitettu, keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai

3) työnhakijalle ei voida työttömänä työnhakijana olemisen päättymisen vuoksi järjestää työtä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun työllistämiselvollisuus on tullut voimaan.

21 §

Työllistämistuki kunnalle

21 §

Työllistämistuki kunnalle

Jos työvoimatoimisto osoittaa kunnan työllistettäväksi 18 §:n nojalla työttömän henkilön, kunnalla on oikeus saada normaali työllistämistuki 80 prosentilla korotettuna.

Kunnalle maksetaan sen perusteella, kuinka suuren osuuden alueensa työvoimasta kunta on keskimäärin vuosineljänneksen aikana työllistänyt työllisyysmäärärahoilla, lisätukea seuraavasti:

Kunnalle maksetaan lisätukea sen perusteella, kuinka suuren osuuden alueensa työvoimasta kunta on keskimäärin kuukauden aikana työllistänyt työllisyysmäärärahoilla. Lisätukea maksetaan vain niistä työllistetyistä, joiden määrä ylittää työllistettyjen osuuden kunnan työvoimasta. Lisätuen suuruus määräytyy seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*Työllistettyjen osuus
kunnan työvoimastaLisätuen osuus
työllisyysmäärä-
rahojen yhteis-
määrästäTyöllistettyjen osuus
kunnan työvoimasta*Lisätuen osuus*

vähintään	1	%	10	%
"	1,5	%	20	%
"	2	%	30	%

vähintään	1	%	10	%
"	1,5	%	20	%
"	2	%	30	%

Kunnalle voidaan maksaa työllistämistukea 19 §:n nojalla työttömän työllistämisestä kutakin työllistettyä kohti enintään kuusi kuukautta kerrallaan.

Kunnalle voidaan maksaa työllistämistukea 19 §:n nojalla työttömän työllistämisestä kutakin työllistettyä kohti enintään kuusi kuukautta kerrallaan.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1997.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*

